

Mô hình tổ chức Hoạt động trải nghiệm cho học sinh tại trường tiểu học

Nguyễn Trọng Lăng *, Phan Thị Thu Hiền**

*TS. Trường Đại học Trà Vinh

**Học viên cao học, Trường ĐH Trà Vinh

Received: 16/8/2024; Accepted: 19/8/2024; Published: 24/8/2024

Abstract: *Experiential activities play an especially important role in helping students develop positive habits in daily life, diligence in work, fulfilling their responsibilities as students at home, school, and in their communities; the ability to self-assess and self-adjust; the formation of culturally appropriate communication and behavior; an awareness of group cooperation, and the development of problem-solving skills. This article discusses the objectives, content, forms, methods, planning, organization, leadership, and supervision of professional group activities. From this, it proposes measures to contribute to improving the quality of professional groups in primary schools.*

Keywords: *Model, Organization, Experiential Activities, Primary School Students*

1. Đặt vấn đề

Hoạt động trải nghiệm góp phần hình thành, phát triển các phẩm chất chủ yếu, năng lực chung và các năng lực đặc thù cho học sinh (HS). Nội dung hoạt động được xây dựng dựa trên các mối quan hệ của cá nhân HS với bản thân, với xã hội, với tự nhiên và với nghề nghiệp. Ở cấp Tiểu học, nội dung Hoạt động trải nghiệm (HĐTN) tập trung vào các hoạt động khám phá bản thân, hoạt động rèn luyện bản thân, hoạt động phát triển quan hệ với bạn bè, thầy cô và người thân trong gia đình. Các hoạt động xã hội và tìm hiểu một số nghề nghiệp gắn gũi với HS cũng được tổ chức thực hiện với nội dung, hình thức phù hợp với lứa tuổi (Chương trình HĐTN, TT32/2018).

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Một số mô hình trải nghiệm

Mô hình học tập qua kinh nghiệm của John Dewey (1916): John Dewey, một triết gia và nhà giáo dục người Mỹ, đã phát triển mô hình học tập qua kinh nghiệm, nhấn mạnh tầm quan trọng của kinh nghiệm thực tiễn và tương tác trong quá trình học tập. Dewey tin rằng học tập không phải là một sự kiện đơn lẻ mà là một quá trình liên tục và kéo dài suốt đời. Học tập diễn ra thông qua trải nghiệm và sự phản ánh và nó sẽ hiệu quả nhất khi HS tham gia vào các hoạt động có ý nghĩa và liên quan đến cuộc sống thực tế của họ. Dewey nhấn mạnh rằng học tập là một quá trình chủ động và liên tục, trong đó người học tương tác với môi trường và xây dựng kiến thức từ những trải nghiệm của chính mình.

Mô hình học tập phát triển nhận thức của Jean

Piaget (1936): Jean Piaget, nhà tâm lý học người Thụy Sĩ, đã phát triển một lý thuyết về phát triển nhận thức, tập trung vào cách trẻ em phát triển trí tuệ và hiểu biết về thế giới qua các giai đoạn khác nhau của cuộc sống

Mô hình học tập trải nghiệm của Lev Vygotsky (1978): Lev Vygotsky, một nhà tâm lý học người Liên Xô, đã phát triển lý thuyết học tập trải nghiệm, tập trung vào vai trò của môi trường xã hội và sự tương tác trong quá trình học tập. Mô hình học tập của Vygotsky thường được gọi là “Lý thuyết văn hóa – lịch sử” và nhấn mạnh sự phát triển trí tuệ thông qua tương tác xã hội và công cụ văn hóa.

Mô hình hoạt động trải nghiệm của David Kolb (1984): David Kolb đã phát triển mô hình HTTN vào năm 1984, nhấn mạnh rằng học tập là một quá trình liên tục dựa trên kinh nghiệm. Mô hình của Kolb được biết đến với tên gọi «Chu kỳ học tập trải nghiệm» và bao gồm bốn giai đoạn chính: trải nghiệm cụ thể, quan sát phản ánh, khái niệm hóa trừu tượng và thử nghiệm tích cực. Ông cho rằng người học có thể bắt đầu từ bất kỳ giai đoạn nào trong chu trình, nhưng để đạt được hiệu quả học tập cao nhất, cần trải qua đầy đủ cả bốn giai đoạn. Ví dụ, một HS có thể bắt đầu từ việc tham gia một hoạt động ngoại khóa (trải nghiệm cụ thể), sau đó suy ngẫm về những gì đã học được (quan sát phản ánh), rút ra những bài học chung (khái niệm hóa trừu tượng) và cuối cùng áp dụng những bài học đó vào các tình huống khác (thử nghiệm tích cực). David Kolb nêu ra: “Học từ trải nghiệm là quá trình học theo đó kiến thức, năng

lực được tạo ra thông qua việc chuyển hoá kinh nghiệm. Học từ trải nghiệm gần giống với học thông qua làm nhưng khác là ở chỗ nó gắn với kinh nghiệm và cảm xúc cá nhân”.

Mô hình 5 giai đoạn của Joplin (1995) về hoạt động qua trải nghiệm là một khung lý thuyết mạnh mẽ nhằm giúp GV và nhà giáo dục thiết kế và tổ chức các hoạt động hoạt động trải nghiệm hiệu quả. Mô hình này bao gồm 5 giai đoạn chính: Tập trung, Hành động, Phản hồi, Phân tích, và Áp dụng.

Xây dựng mô hình tổ chức hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học là quá trình lập kế hoạch, triển khai, giám sát và đánh giá các hoạt động giáo dục nhằm mục đích phát triển toàn diện cho HS.

2.2. Nội dung hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học

Theo Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT về Chương trình GDPT do Bộ GD & ĐT tạo ban hành, nội dung HĐTN cho HS tiểu học được chia thành ba chủ đề chính: Hoạt động phát triển cá nhân, Hoạt động lao động và Hoạt động xã hội. Dưới đây là chi tiết nội dung của từng chủ đề:

Phát triển bản thân: Giúp HS tự nhận thức, tự chăm sóc và tự quản lý bản thân. Các hoạt động cụ thể bao gồm: Tìm hiểu về bản thân: Đặc điểm cá nhân, sở thích, năng lực. Rèn luyện KN tự phục vụ: Ăn uống, vệ sinh cá nhân, sắp xếp đồ dùng học tập. KN tự học: Lập kế hoạch học tập, quản lý thời gian, PP học tập hiệu quả. Phát triển thể chất và thẩm mỹ: Các hoạt động rèn luyện thể chất và thẩm mỹ nhằm nâng cao sức khỏe và phát triển thẩm mỹ cho HS. Tham gia các hoạt động thể thao: Chạy, nhảy, đá bóng, bơi lội. Các hoạt động nghệ thuật: Vẽ, hát, múa, diễn kịch. Hoạt động lao động trong nhà trường: Tham gia các công việc trong trường học nhằm rèn luyện KN lao động và ý thức trách nhiệm. Làm vệ sinh lớp học, chăm sóc cây cảnh. Tham gia vào các hoạt động lao động tập thể: Làm vườn, trồng cây. Hoạt động lao động gia đình: HS tham gia vào các công việc gia đình để rèn luyện KN sống và ý thức trách nhiệm. Giúp đỡ gia đình: Quét nhà, rửa bát, nấu ăn, giặt quần áo.

Hoạt động xã hội trong trường học: Tham gia các hoạt động xã hội trong trường học nhằm phát triển KN giao tiếp, hợp tác và ý thức cộng đồng. Tham gia các CLB, đội nhóm trong trường học. Tổ chức và tham gia các hoạt động văn nghệ, thể thao, hội thi. Hoạt động xã hội ngoài nhà trường: Tham gia các hoạt động xã hội ngoài nhà trường nhằm mở rộng hiểu biết và phát triển KN sống. Tham gia các hoạt

động từ thiện, tình nguyện: Thăm viện dưỡng lão, trẻ mồ côi. Tham gia các hoạt động cộng đồng: Bảo vệ môi trường, làm sạch bãi biển, trồng cây. (Thông tư 32/2018)

2.3. Phương pháp tổ chức hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học

Tổ chức hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học đòi hỏi sự sáng tạo và linh hoạt trong PP để đảm bảo rằng HS không chỉ tham gia mà còn thực sự học hỏi và phát triển từ các hoạt động này.

PP dự án (Project-Based Learning), Học sinh được giao một dự án cụ thể liên quan đến một chủ đề học tập hoặc vấn đề thực tế. Quá trình thực hiện dự án yêu cầu HS nghiên cứu, lên kế hoạch, thực hiện và đánh giá kết quả. PP thực hành (Hands-On Learning), HS tham gia vào các hoạt động thực tế, sử dụng công cụ và vật liệu để tạo ra sản phẩm hoặc thực hiện một nhiệm vụ cụ thể. PP thảo luận nhóm (Group Discussion), HS được chia thành các nhóm nhỏ để thảo luận về một chủ đề hoặc vấn đề cụ thể. GV đóng vai trò là người hướng dẫn và hỗ trợ. PO trò chơi giáo dục (Educational Games), Sử dụng các trò chơi để giảng dạy các khái niệm học tập hoặc phát triển kỹ năng cụ thể. PP đóng vai (Role-Playing), Học sinh đóng vai các nhân vật trong các tình huống giả định để học về các khía cạnh xã hội, đạo đức và kỹ năng mềm. Phương pháp tham quan và học tập ngoài trời (Field Trips and Outdoor Learning). Tổ chức các chuyến tham quan đến các địa điểm học tập ngoài trời như bảo tàng, công viên, nhà máy, hoặc các cơ sở cộng đồng. Phương pháp tình huống (Case Studies): Sử dụng các tình huống thực tế để học sinh phân tích và đưa ra giải pháp.

2.4. Hình thức tổ chức hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học

Tổ chức hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học có thể được thực hiện dưới nhiều hình thức khác nhau nhằm tạo ra môi trường học tập phong phú và đa dạng, giúp học sinh phát triển toàn diện.

Hoạt động trải nghiệm trong lớp học (Classroom-based Activities). Tổ chức các hoạt động trải nghiệm ngay trong lớp học, tích hợp vào các môn học chính khóa. Hoạt động trải nghiệm ngoài lớp học (Extracurricular Activities). Tổ chức các hoạt động ngoài giờ học chính khóa, thường là sau giờ học hoặc vào cuối tuần.

HĐTN trong cộng đồng (Community-based Activities). Tổ chức các hoạt động trải nghiệm tại các địa điểm ngoài trường học, liên quan đến cộng đồng địa phương. Hoạt động trải nghiệm tại các cơ sở sản

xuất và kinh doanh (Industry-based Activities). Tổ chức cho học sinh tham quan và trải nghiệm tại các cơ sở sản xuất, kinh doanh, giúp các em hiểu rõ hơn về các ngành nghề.

Hoạt động trải nghiệm tại các khu vui chơi, giải trí (Recreational Activities). Tổ chức các hoạt động tại các khu vui chơi, giải trí nhằm kết hợp giữa học tập và giải trí. Hoạt động trải nghiệm thông qua các sự kiện đặc biệt (Special Events). Tổ chức các sự kiện đặc biệt nhằm tạo cơ hội cho học sinh trải nghiệm những hoạt động mới mẻ và thú vị. Hoạt động trải nghiệm thông qua các chương trình hợp tác quốc tế (International Exchange Programs). Tổ chức các chương trình trao đổi học sinh quốc tế nhằm mở rộng tầm nhìn và trải nghiệm văn hóa mới.

2.5. Các yếu tố ảnh hưởng đến xây dựng mô hình hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học

2.5.1. Yếu tố chủ quan

Năng lực chuyên môn: GV cần có kiến thức vững về môn học và kinh nghiệm trong việc thiết kế và tổ chức các hoạt động trải nghiệm. Kỹ năng tổ chức: Kỹ năng quản lý thời gian, tổ chức và điều phối các hoạt động là rất quan trọng. Giáo viên cần biết cách lập kế hoạch, phân công nhiệm vụ và giám sát hiệu quả. Khả năng sáng tạo: Sự sáng tạo của giáo viên trong việc thiết kế các hoạt động trải nghiệm mới mẻ và hấp dẫn có thể làm tăng sự hứng thú và tham gia của học sinh. Tầm nhìn giáo dục: Sự hiểu biết và định hướng của nhà quản lý về mục tiêu giáo dục và giá trị của các hoạt động trải nghiệm có ảnh hưởng lớn đến việc xây dựng mô hình và tổ chức các hoạt động. Sự cam kết và hỗ trợ: Sự cam kết và hỗ trợ từ các nhà quản lý giáo dục có thể tạo ra một môi trường thuận lợi và khuyến khích cho các hoạt động trải nghiệm.

Chính sách giáo dục: Các chính sách và hướng dẫn của Bộ Giáo dục và Đào tạo về hoạt động trải nghiệm và chương trình học có thể ảnh hưởng đến việc xây dựng và triển khai mô hình.

Quy định và tiêu chuẩn: Các quy định và tiêu chuẩn về chất lượng giáo dục và an toàn trong HĐTN cũng cần được tuân thủ. Sự hỗ trợ từ phụ huynh: Sự quan tâm và hỗ trợ từ phụ huynh có thể tạo điều kiện thuận lợi cho việc tổ chức các hoạt động và khuyến khích HS tham gia. Hợp tác cộng đồng: Sự hợp tác với các tổ chức và cá nhân trong cộng đồng có thể cung cấp nguồn lực, kinh nghiệm và cơ hội cho các hoạt động trải nghiệm. Động lực và sự hứng thú của học sinh đối với các hoạt động trải nghiệm có thể ảnh hưởng đến sự tham gia và kết quả của các hoạt động.

Nhận thức và mong muốn: Sự nhận thức về lợi ích của các hoạt động trải nghiệm và mong muốn

phát triển kỹ năng của HS cũng đóng vai trò quan trọng. Kỹ năng quản lý dự án bao gồm lập kế hoạch, triển khai, theo dõi và đánh giá các hoạt động trải nghiệm là rất quan trọng để đảm bảo các hoạt động diễn ra hiệu quả. Khả năng giải quyết vấn đề và xử lý các tình huống phát sinh trong quá trình tổ chức hoạt động cũng là một yếu tố chủ quan quan trọng.

2.5.2. Yếu tố khách quan

Các yếu tố khách quan ảnh hưởng đến quản lý xây dựng mô hình hoạt động trải nghiệm cho học sinh tiểu học là những yếu tố bên ngoài, không thể thay đổi ngay lập tức bởi các nhà quản lý giáo dục nhưng có thể tác động mạnh đến quá trình xây dựng và triển khai mô hình. Các chính sách và quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo về chương trình giáo dục, hoạt động trải nghiệm, và tiêu chuẩn giáo dục có ảnh hưởng lớn đến việc thiết kế và triển khai mô hình hoạt động trải nghiệm. Các quy định liên quan đến an toàn học sinh trong các hoạt động ngoài lớp học và thực địa cũng cần được tuân thủ.

Tình hình kinh tế và ngân sách của trường học hoặc hệ thống giáo dục có thể ảnh hưởng đến khả năng đầu tư cho các hoạt động trải nghiệm, bao gồm chi phí trang thiết bị, dụng cụ, và các hoạt động ngoài trời. Tình trạng của trang thiết bị, cơ sở vật chất, và hạ tầng của trường học có thể ảnh hưởng đến khả năng tổ chức các hoạt động trải nghiệm.

3. Kết luận

Xây dựng mô hình hoạt động trải nghiệm cho HS tiểu học đóng vai trò quan trọng trong việc phát triển toàn diện cho trẻ em. Các hoạt động trải nghiệm không chỉ giúp HS rèn luyện kỹ năng thực hành, mà còn thúc đẩy khả năng tư duy sáng tạo, kỹ năng giao tiếp và hợp tác trong nhóm. Thông qua các hoạt động này, học sinh có cơ hội áp dụng kiến thức vào thực tế, khám phá và phát triển bản thân trong môi trường học tập phong phú và đa dạng. Đồng thời, mô hình này còn giúp các em hình thành thói quen tự học, tự quản lý bản thân và trách nhiệm xã hội từ khi còn nhỏ, góp phần chuẩn bị cho các em trở thành những công dân có ích trong tương lai.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2018); *Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT ngày 26/12/2018 Ban hành chương trình Giáo dục phổ thông*. Hà Nội
2. Nguyễn Trọng Lăng (chủ biên, 2023), *Giáo trình quản lý giáo dục tiểu học*, NXB KHXH, Hà Nội
3. Kolb, D. (1984), *Experiential Learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.